

Tertius de Anima.

hoibus facill⁹ est formare conceptū ip̄is conuenien-
tē q̄ formare cōceptū cōuenientē tā aīalib⁹ visis q̄
nō visis ergo facill⁹ ē formare cōceptū hoīs q̄ aīa-
lis. ¶ Decimo septimo tūc metaphisica. esset prima
in ordine doctrine. Cōtra auicē. primo methaphi-
p3 cōsequētia qz ipsa est de ente qd esset primum co-
gnitum igitur. ¶ Ad primū d2 qz illa argumēta p-
bant singulare aliquo modo itelligi qd concedim⁹
sed nō primo itelligunt qd adhuc p3 qz prima no-
ticia est certissima ex ipsa enim dependet certitudo
aliar⁹ sed noticia indiuidui non est certissima quia
singulare est maxime variabile. Itē per primum co-
gnitum differt intellectus a sensu ergo illud non est
singulare. ¶ Ad scdm patet per idē. Ad aliud dicit⁹
qz primū principū simpliciter nō cognoscit p indu-
ctionē scz quodlibet est vel nō est. Preterea non est
simile de cognitione complexa et incompleta. Quia
per cognitionem complexā cognoscit aliqd esse vel
non esse. Hoc aut cōstat nobis itelligendo ita esse
in aliquibus particularibus. quia particularib⁹ pri-
mo cōuenit esse. ¶ Ad tertiu d2 qz prudentia est etiā
aliquo modo circa vniuersale. qz si obiectū ei⁹ esset
aliquod singulare tunc non esset vna prudentia. Itē
s. t. j. parte. q. lxxxvj. ar. j. ad scdm dicit qz conclusio
practica prudentie est ex aliqua ppositione vniuersa-
li cū aliqua singulari. et aliquando illa singularis
fit a potentia cogitativa ita qz intellectus et ratio
particularis concurrūt ad cōclusionēz particularē.
¶ Ad quartū et quitū p3 ex supra dicitis. z ibidem
ad quartū dicit. s. t. qz virtus superior pōt illud qd
virtus inferior s3 eminentiori modo scz imaterialit⁹
Sensus aut materialit⁹ cōcrete. quod est cognoscere
singulare directe. Si dicat⁹. Perfectius est cognos-
cere aliquid directe q̄ per reflexionē. ergo sensus
cognoscens singulare directe. est eminentior intelle-
ctu. Dicendū qz pfectius est cognoscere vniuersale
directe. q̄ directe singulare. Sed contra noticia di-
stincta perfectior est confusa et communi. Itē imp-
fectiora sunt priora via generationis. Si ergo noti-
cia rei singularis esset imperfectior. sequeretur qz es-
set prior in intellectu q̄ noticia vniuersalis de hijs
in primo phisicorum dictum est.

¶ Ad sextū durando z gregorio placet qz singulare
primo itelligit⁹. Et si q̄ratur quō ergo itelligitur
species. Quidā dicit qz oportet preitelligere mul-
ta singularia illius speciei. S3 contra tunc ad habē-
dum conceptū generis gñalissimi q̄titatis vel sub-
stantie oportet p̄itelligere infinitas spēs nūerū et
quasi infinitas species substantiarū. Quidam dicūt
qz per voluntatē formamus conceptū speciei. S3 cō-
tra. Prius est itelligere aliqd q̄ velle se itelligere
illud. quia volūtas non fertur in incognitū. Itē est
materia naturaliter aliquādo apphēdit iūmicitiam
non solū in particulari. Item quando video sortem
venientem a longe tunc primus conceptus non vi-
detur esse singularis conceptus sortis. quia adhuc
nescio qz sit sortes. ergo prima noticia aliqñ est de
aliquo cōi. Itē primū iudiciū nō est de aliquo singu-
lari semp qz canis veniens ad biuium non primo iu-
dicat determinate bestiam transiisse per hanc viāz
sed in cōi scz per alterā. Itē audias istā ppositionē
oē aīal est sortes tunc prius concipis subiectum q̄
predicatū ergo non est necessariū prius cōcipere sin-
gulare vnde primo phi. d2 qz nō sunt eadē nobis no-
ta z nature. z ex illo vult inferre. qz primo determi-
nandū est de vniuersalioribus qz illa sūt nobis ma-
gis nota. Si dicas hoc est verū aliqñ. Contra Pro

batio et demonstratio phi est ex p se et necessarijs.
Dicendū ergo qz vniuersale ante rē primo itelligit⁹
Non aut vniuersale post rē vt dictū ē in pmo de aīa
Nec ē necessariū ad cognoscendū quidditatē cogno-
scere multa singularia. sed vnū sufficit. Sed bene ve-
rū est qz non cognoscet talē quidditatē esse vniuersa-
lē nisi cū cōsiderauerit ipsam esse reperibilem in mul-
tis fm quandam vnitatem. Secundo dicitur. sicut
supra dictum est de abstractione quia non oportet
cognoscere illa a quibus fit abstractio.

¶ Ad septimū d2 qz vniuersale pro materiali non
fit ab intellectu. s3 est pā qdditas. Alij dicūt qz vni-
uersale fit ab intellectu agente imprimēte spēm i in-
tellectu possibili z sic aliquomodo precedit actualē
cognitionē intellect⁹ possibilis. vide. s. t. j. parte. q.
lxxxv. ar. iij. ad p̄mū. Et nota qz nō sequitur. cognosco
sortē. z sortes ē veniens ergo cognosco venientē p̄p-
fallaciā accidentis vel variationēz appellationis.
Et similiter non sequitur cognosco hoīem z quilibz
homo est singularis ergo cognosco singulare. quia i
consequēte denotat qz cognoscā per cōceptū q̄ cō-
ueniat vni soli. Sed q̄rit an cognoscens hoīem ali-
quem hominē cognoscat vel nullū vel quēlibet. Si
primū ergo aliqd singulare cognoscit. Itē vel illud
quod primo cognoscit est realiter singulare. vel rea-
liter distinctū a singulari. Nō em pōt dari medium.
Potest negari p̄na. Sicut non sequitur debeo equū
ergo aliqū equū debeo vel dicat⁹ qz quēlibet cogno-
scit in vniuersali s3 nō distictē. Cōtra scdm Sā. T.
j. p. q. lxxxiiij. ar. v. ideo necesse ē itelligere p cōuer-
sionē ad fātasmatā qz natura materialis nō cōplete
z vere cognoscit nisi cognoscāt vt i particulari ex-
stēs ergo primū qd vere z p̄plete itelligitur ē singu-
lare quia si esset vniuersale non indigeremus fantas-
mate quod solum representat singulare. Dicendum
qz natura nō p̄plete itelligit nisi cognoscāt vt i par-
ticulari existēs scz per sensum z nō per intellectum.

¶ Ad octauū dicūt fantasmatā itelligibilia pro-
pter effectum vnde etiam aliquando dicuntur obie-
ctum intellectus vt dicit. s. t. opu. xliij. ca. vj. qz in-
tellect⁹ suā operationem non exercet sine fantasmate
quo quasi effectiue itelligit in acquirendo scienti-
am per speciem autem formaliter vt dicit. s. t. ibidēz
Ad aliud dicitur ar. sequente qz non est simile quia
intellectio non est materialis.

¶ Ad nonū. p3 ex dictis. qz em intellectus non ē ex-
tēsus sicut sunt tres singulares materiales sūtū ha-
bentes ideo non pōt directe cognoscere singularia
sicut sensus. Sed cōtra visio coloris scdm multos
ponitur in anima et tamen representat singulare. Di-
cendum qz illa opinio est falsa qz tunc visio posset po-
nī i angelo z in aīa separata. Item tūc per variatio-
nem situs non variaretur visio qz visio si esset in aīa
rōnabili nō esset quanta nec per se nec per accidens
¶ Ad decimū negat maior z speculāri ibidē non ē
directe itelligere s3 est itelligere per actionem fan-
tasmatum. Ad aliud dicitur qz duplex est conuersio
ad fantasmatā scilicet per intellectum illustrantem
ea vt efficiant cognitionem et in tali conuersione in-
telligitur vniuersale. Alia est conuersio ad ipsa ter-
minatiue modo supra exposito et fit per intellectus
possibilem et sic singulare itelligitur.

¶ Ad vndecimū. dicit ar. sequēte. Ad alijs dicitur
qz huic totosqz singulari materiali repugnat directe
itelligi. Si dicatur itellectio sortis abstrahit a fan-
tasmatibus ergo itellectio sortis habita p̄reflexio-
nem non representat cōditiones particulares eius qz